

Chirurg in Ghana

Kopieerrecht

Huishoudelijk artikelen die in Ghana in shops worden aangeboden, dragen voor ons vertrouwde namen van Phillips (wie let er in Ghana op de dubbele I?), Moulinex, Sharp et cetera. De 'R' van geregistreerd trademark prijkt er in een cirkeltje gewoon boven. Alles wordt uiterlijk goedgelijkend nagemaakt in India, Maleisië en China en soms zelfs voorzien van het Europees EC-keurmerk.

De prijs is beduidend lager dan die van het origineel, al is dat hier niet te traceren tussen alles wat zo mooi schittert. De merknamen krijgen hier vooral bekendheid door de namaak. Het enige wat niet wordt nagemaakt, is de kwaliteit. En dat vinden de meeste Ghanese klanten ook niet zo belangrijk.

Alles wordt gekopieerd. Van Vicryl-hechtingen in de operatiekamer tot Lipton Tea thuis. Je moet heel goed kijken om nep van echt te onderscheiden. Bij het hechten merk je pas dat er 2.0-dikte uit een pakje komt in plaats van de aangeduide 1.0. Een kniesoor die daarop let. Maar als de naald ook nog verbuigt, word je kriegel.

In ons ziekenhuis in Techiman hebben we intussen een aardige bibliotheek opgebouwd van boeken die ik deels zelf heb meegebracht. Erg handig voor *house officers* en *residents* om daar gepast gebruik van te maken. De boeken worden ingezien, zijn soms tegen de afspraak in even weg van de plank, maar komen na een paar dagen altijd weer terug. Opvallend is dat vooral de dikke naslagwerken vervroegde tekenen van veroudering vertonen. De ingebonden boeken komen langzaam maar zeker uit hun band en de niet-gebonden exemplaren verliezen één voor één hun gelijmde bladzijden.

Het duurde weer even voordat ik de reden doorhad. Op de OK zag ik een dokter een bedrag van 35 euro in Ghanese

cedis overhandigen aan een hulpkracht. De hulpkracht zoude met twee zware boeken. Eén werd aan de dokter overhandigd en het andere, dat ik als mijn eigendom herkende, zette hij weer op de plank.

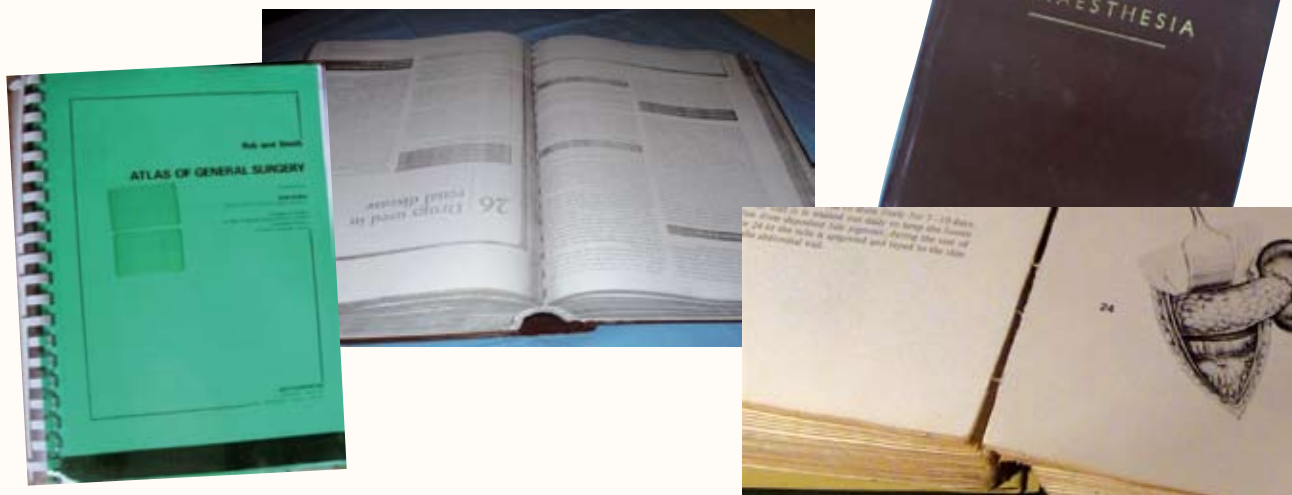
Ik vroeg of ik het exemplaar van de dokter even mocht inzien en zag 800 gekopieerde A4-pagina's, keurig ingenaaid en voorzien van een harde kaft met daarop een in goud gedrukte tekst. Het oorspronkelijke boek had mij 200 euro gekost. Ik vroeg of ik even thuis bij hem mocht kijken. En ja hoor: een forse rij gekopieerde exemplaren: niet toevallig had hij ongeveer dezelfde boeken staan als ik.

Wat betekent copyright eigenlijk? Auteursrecht, nadruk verboden? Of kan het ook *right to copy*, rechtmatig te kopiëren betekenen? Ik weet het niet meer precies en mogelijk zit ik hier te lang. Maar ik denk dat we hier een oogje moeten dichtknijpen en enig begrip moeten opbrengen voor de tweede uitleg. Het feit dat er interesse is om geld uit te geven aan een ander boek dan de bijbel, doet al goed.

Zo wordt de eigen medische bibliotheek in Ghana bij elkaar gesprokkeld. Complete boeken gaan op het kopieerapparaat van een *communication centre* in town. Om een goede kopie te krijgen van een bladzijde uit een boek, moet je het boek goed aandrukken. Dat verklaart ook de vroegtijdige slijtage van mijn boeken.

Ik heb me afgevraagd of ik nu ook een kopie van mijn eigen boeken moet laten maken om op den duur iets behoorlijks over te houden voor de ziekenhuisbibliotheek. ■

Harry H.J. Wegdam,
chirurg in Techiman, Ghana

BEELD: HARRY WEGDAM